

Łíí' Baa Áháyąągi

Łíí' dzaanééz dóó télii baa áháyąągi éí díí bee baa áhwiindzin dooleet

★ Bighan Bá Hólq̄ogi

Łł̄í' éi t'áá bighan bá hólq̄o dooleet, díi biniinaa:

- Nahattin, yas, dóo yéego nidádiyotígíi t'áá bits'ąą' bit na'aljoot dooleet
- Shį̄jgo bichaha'oh hólq̄o dooleet
- T'áá bik'i ni'deezdíin dóo bit yah'i'díidíingo nizhóni
- Dínóotéetgi bá haz'ąągo nizhóni (t'oh, tsin neheeshjii' yik'ąągo bileezhígíi éi doodago neheest'ąązgo da ni'góo bá ninájjihgo yikáá' nánítxéeh dooleet)

T'áá hóne'é bá haz'ąągo éi neeznáá ké silá bizniik'ąągo haz'ąągo bá óolzingo nizhóni áko éi t'áá binah nahodizhoshgo naha'náa dooleet biniiyé. Hasht'enáhojjiił'jiih dooleet (éi doodago "muck" ánį̄jiił'jiihgo), bichaanígíi nahgóo háą̄jiikáah dóo yikáá' dínóotéetígíi t'áá yiltseiigo ájósin dooleet.

Tł'óo'di, bighan óolzingo éi t'áá táá'déé' bich'ąąh aztąągo nizhóni dooleet, nahattin dóo yas dóo niyol bits'ąą. Doo bighan bá ájósingó éi beeldléi tó doo bighánlínígíi bik'estxi' dooleet. Beeldléi bik'esti'ígíi t'áá ákwíiį̄ nahalingo názhnéł'jiih dooleet, t'áá daats'í biighah.

★ Bich'iiaq̄'

- Łł̄í' éi t'áá t'oh t'éiyá éi doodago t'oh dóo naadąą' attxaa nasdziidígíi deiyá (taoskaal (oats), daalkango ádaalyaaígíi (sweet feed) éi doodago náanáta' naadąą' attxaanaasdziidígíi (grains) éi deiyá). Díi naadąą'ígíi éi doo t'áá bízháni t'áá éi t'éiyá baa nákáah da dooleet, ákót'éego baná'iltso' hodi'niihgo t'éiyá t'áá łł̄í' yaa ádahalyánígíi ta' ákóniigo t'éiyá.
- Łł̄í' hazhó'o bani'jiltso'go éi t'oh dóo naadąą' baa nijijihgo altso néidį̄ł' dóo doo nahgóo ta' hánáanéidéest'į̄' da dooleet.
- Łł̄í' éi t'áá ákwíiį̄ baná'altso' dooleet. Tł'oh dóo naadąą' niléi t'oh biih náljotígíi da éi doodago tó bee naakáhígíi da biyi'jii' bá niná'jiił' dóo bá niná'jjiih dooleet. Bich'iiaq̄' éi doo t'áá ni'góo bá niná'jiił' da. Ákójjiił'go éi teezh dibahí, t'áadoo le'é dláad daazł'ígíi da éi doodago ch'osh da ta' yił'adooyił' háálá éi baąąh dahooł'aah.
- Tó nizhónígíi dóo ániidígíi dóo áshjiih átaháji' bá jis'ąągo nizhóni.

★ Haanéelt'ego lá baná'altso'?

Ch'iiaján t'áá bínáz'neel'ąąhgo t'áá ahąąh baná'altso' dooleet. 15-20 dahidiidlo' (lbs) ánéelt'ego ch'iiajánígíi baa nijikáah dooleet t'áá ákwíiį̄. Doot'izhgo bee i'neel'ąąhígíi kóyahgo bikáá' daasdzoogíi ánéelt'ego díi 55-60 lb, 2-strand bale ígíi bá bihidilts'iih dooleet.

Łł̄í' ádaalts'isígíi (łé'eyázhí, łł̄í' ádaalts'iisígo doo dadíniséhígíi, telii ádaalts'iisígo doo dadíniséhígíi) éi kónéelt'ego baná'altso' ta'ajjii': naakidi baná'altso' dooleet.

1/8 am dóo 1/8 pm = 1/3 of a bale/day - kót'éego bí'neel'ąądoo

Łł̄í' t'áá bita'igi ádaniltsoogíi (łł̄í' t'áá ákwe'égi nidanise'ígíi, telii dóo dzaanéé t'áá ákwe'égi nidanise'ígíi) éi kónéelt'ego baná'altso' ta'ajjii': naakidi baná'altso' dooleet.

1/4 am dóo 1/4 pm = 1/2 of a bale/day

Łł̄í' t'áá iiyisił' t'áá yédigo danitsxaazígíi (Clydesdales daolyéhígíi dóo Draft horses danilínígíi atdó) éi kónéelt'ego baná'altso' ta'ajjii': naakidi baná'altso' dooleet.

1/2 am dóo 1/2 pm = 1 bale/day

Díi atdó' baa ákonínizin dooleet: Łł̄jchogii dóo łł̄jtsa'ii biyázhí dabilt'o'ígíi éi t'áá la'ąągo banída'altso' (naaldlooshii be'eze' ádeił'inígíi bik'ehgo).

Naaldlooshii Be'eze' Adeit'ínigíí dóó Naaldlooshii Yaa Ádahalyánigíí

1.

Naaldlooshii Baa Anída'atsxihgi

Shilíí bitah yá'áhoot'ée'eh dooleet jinízingo éí, t'áá nináháhááh bik'eh há baa anída'atsxihgo nizhóni (vaccination shots) ch'osh, Tetanus, dóó naatniih West Nile Virus, dóó Encephalitis wolyéhigíí bits'ąą. Hahoodzooígíí bibeehaz'áanii bik'ehgo éí, Rabies vaccinations wolyéhigíí éí t'áá Naaldlooshii Azee' Yá Adeit'ínigíí bik'ehgo naaltsoos nideijaahígíí t'éiya yee ąąh é'éléehgo bá bee haz'ą. Náána tahji' vaccinations ádaat'énigíí éí t'áá Naaldlooshii Azee' Yąąh Adeit'ínigíí ta' há yee ąąh í'dooljįtgo bee haz'ą éí doodago t'áá naaldlooshii be'eze' nidahaniihgóó da nahidoonihgo há bee ahóót'i.

2.

Bitsąądi Ch'osh Daale'gi

Łįį bitsąądi doo ch'osh dooleet da jinízingo éí (t'áá ttahígíí bizéedaattoh) naakidi bizanídaakááh t'áá nináháhááh bik'eh (daango dóó aak'eego), ákót'ée nidi t'áá táá' ninádizi' bik'eh baa nídaakáahgo éí t'áá iyisíi yá'at'ée'eh dooleet. Náána tahji' vaccinations ádaat'énigíí éí t'áá Naaldlooshii Azee' Yąąh Adeit'ínigíí ta' há yee ąąh í'dooljįtgo bee haz'ą éí doodago t'áá naaldlooshii be'eze' nidahaniihgóó da nahidoonihgo há bee ahóót'i.

3.

Biwoo' Baa Aháyąągi

Haljį' biwoo' éí t'áá nináháhááh bik'eh há nánél'įjh dooleet t'áá naaldlooshii azee' yaa nideikááhígíí éí doodago tįį' biwoo' yaa ádahalyáni danilínigíí ta'. Łįį' biwoo' éí bá nidaach'ishgo nizhóni (filed down) t'áá nináháhááh bik'eh, "floated" wolyé atdó' bilágáanak'ehjigo.

4.

Łįį Biyęęzhii Haa'nilígíí

Łįį' biyęęzhii haha'nilįgi éí t'áá attsojį'góó ádaal'į ákót'ée nidi té'eyázhi t'áá iyisíi t'áá tįį' chogii dooleet biniiyé nidahachihígíí éí t'áá tįį' deiniséhígíí t'áá yik'i dadéez'įį' teh. Łįį' chogii danilínigíí éí ayóó ádáadahalchxį' teh, wónáásdóó an'ázt'i' da hats'ąą' deilchxọh, éí doodago t'áá baąhigi át'eego da átxi'diil'įjh doo hazhó'ó hasht'e' sizįį'góó. Naaldlooshii Azee' Yá Nideikáhígíí binaaltsoos dahólónigíí t'áá éí ta' haljį' biyęęzhii yá hadeidoonit. Díí ayęęzhii haha'nilįgíí éí daango, aak'eego, éí doodago haigo ádaal'į áko éí doo hxis yileeh da.

5.

Coggins Test Wolyéhigíí

Díí Coggins Test éí bidit ná'atkidigi bee naalkaah dóó doo ayóó iljį da dóó t'áá naaldlooshii be'eze' nideikáhígíí binahjį' binaaltsoos dahólónigíí t'áá nináháhááh bik'eh há ányaiil'įjh dooleet.

6.

Łįį' Bikee' Dóó Bikéshgaan Baa Aháyąągi

Łįį' bikee' éí t'áá ahąąh baa ádahayą, t'áá bee nibída'altsiiígíí (hoof pick) bá dahóló, haigo iyisíi bee baa aháyąą dooleet áko éí doo yas dóó tin bide'énéeh da. Professional farrier daolyénigíí ta' yiidíkaąą áko nizhónigo niljį' bikee' dóó bikéshgaan ná yinidoolnish t'áá hastąą doodai' tseebíí damóo ná'adleeh bik'eh.

★ T'áá Hat'éhígi Da Nitsihodinídeelgo Da

T'áá Biláajj' Tsíhookos dóó Bá Hasht'ezhdét'éego Nizhóní Áko éí Binahjji' T'áá Hasdáhóót'i'

- T'áá nahgóó bit dahaghanígíí t'áá bit nidahojj'áago nizhóní, hak'is dóó hak'éi danilínígíí da nahgóó ntsihodinídeelgo da tahdóó háká'adooljah (t'íí' da ch'ideidoonit, éí doodago aze'e'íí'íní há yichj' dahodoolnih, éí doodago t'íí' da há yah'adeidoonitíí' há yaa ádahalyáa dooleet.)
- Nahgóó naaltsoos t'áá íídjí bá jis'áago nizhóní t'áá ákóq' tahdóó binahjji' háká'adooljahígíí bá hasht'e' jis'áa dooleet, t'áadoo le'é naaltsoos doo bikádidoot'íshígíí naaltsoos bíí' jisnil dooleet dóó díkwiigo da bée da'alyaago t'áá díkwiígóó shíí' jisnil dooleet, t'oh bighan góne' da, t'áá t'óó'déq' da t'áá íishjání baa dahonit'i'gi, ákódaat'éhégoó.)
- Łíí' t'áá tsíí'igo dah diigeehgo nahgóó t'áadoo le'é tsxíit'go ahíidoochít'ígíí atkéé' dazhdoozoh (tó, naadáá, tó bee naakáhí, t'íí' biniik'idí, t'óót bee naadlóoz dooleetígíí, dóó be'eze' da ádaat'éhígíí, ákódaat'éhígíí.)
- Tó t'áá íítdjii nahgóó t'áá dabi'áago ájósín dooleet dóó bich'i'iyá' da t'áá biláhago bá jisnil dooleet, atiin da dahóochxq'go da éí doodago tó da dááláqadgo da éí t'áá bá hasht'e' ázhdólzín dooleet.

Naaltsoos Binahjji' éedahózinígíí

Díí naaltsoos éí t'áá iyisíí baa áhólyáago t'áadoo le'é biyi' shíníit'jaa' dooleet, t'áadoo náltteehé:

- Łíí' nahisíníit'gi binaaltsoos
- Łíí' baa aná'atsxihgi binaaltsoos bee éedahózinígíí
- Coggins test binaaltsoos t'áá ániidígo bá ádaalyaaígíí
- Łíí' aze'e' bee baa áháyáagi binaaltsoos t'áá át'é
- Łíí' naagéegi binaaltsoos da
- E'elyaa binahjji' t'íí' nihígíí binahjji' béedahózinígíí

Náánálahgo Bínináá'ídít'kidgo Éí

Łíí' baa áháyáagi bína'ídíkídígíí ta' neehólóqgo éí doodago t'íí' baa áhólyáagi tahdóó bee shíká'iidoowot nínízíngo, nihich'j' hodíílni. T'áá shíí' níká i'doowotgo át'é. Victoria kwe'é bich'i'j' hodíílnih 505-803-3770 éí doodago kojji' bich'i' i'dííłłłt victoria@apnm.org

**ANIMAL
PROTECTION
NEW MEXICO**

apnm.org